

דברות קודש

מאת
ב"ק מרן אדמו"ר שליט"א

פרשת שופטים

נאמטא

כל הזכויות שמורות
ל'איגוד חסידי בוסטון' {ע"ד}
שע"י קהל 'קדושת פינחס' באסטאן
רח' נועם אלימלך 2 ביתר עילית.

להנצחות לדגל שמחה
או לעילוי נשמת
ניתן לשלוח מייל:

A0799326426@GMAIL.COM

058-325-4668

עיצוב וסדר:
א.ש. אשדוד
0527627127

פרשת ראה תשפ"א שבת מברכים חודש אלול

שולחן המהור ליל שבת קודש

נאם פשע לרשע בקרב לבי אין פחד אלוקים לנגד עיניו, בינונים זה וזה שופטן, שנאמר (תהלים קט, לא) יעמוד לימין אביון להושיע משופטיו נפשו.

כאשר חודש אלול ממשמש ובא מוטל עלינו להודות להקב"ה על שנתן לנו חודש נשגב כזה, לתקן את מעשינו הרעים, ולהתגבר על יצרנו הרע, ועל זה אנו אומרים ומשוררים כעת להשי"ת 'אודה ה' מאוד בפי ובתוך רבים אהללנו כי יעמוד לימין אביון להושיע משופטיו נפשו' (תהלים קט ל-לא).

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ניגן הניגון 'אודה ה' מאוד בפי' (סקולען) ואמר שבלי ל' שב"ק הדין (כ"ט אב) הוא יומא דהילולא של כ"ק אדמו"ר בעל נועם אליעזר מסקולען זצ"ל, והעלה זכרונות ועובדין מבין מהעיתים שזכה להכירו, וציין כי בצוואתו ביקש שישרו את ניגוניו.

והוסיף ואמר: איתא בגמרא (ברכות סא:) תניא רבי יוסי הגלילי אומר צדיקים יצר טוב שופטן, שנאמר (תהלים קט כב) ולבי חלל בקרבי, רשעים יצר רע שופטן, שנאמר (תהלים לו ב)

תורה

אנכי מצוה אתכם היום. והקללה אם לא תשמעו אל מצות וגו' (דברים יא כו-כח).

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה. את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אלוקיכם אשר

זביתי להתלוות כמה פעמים לכ"ק
 אא"ז מו"ר זי"ע בלכתו
 להתוועדות השנתית של אגודת ישראל
 בארה"ב. באחת מוועידות אלו נאם
 פעם הרב משה שרר ז"ל יו"ר אגודת
 ישראל בארה"ב ומגדולי העסקנים
 בדורו, הוא סיפר על יהודי שהיה
 אומר בקריאת שמע על המטה, 'ברכה
 והצלחה זאל קומען אויף מיין זיסע
 קעפעלע' שכך לימדו אמו מאז שהוא
 היה ילד. שאל אותו מישהו 'ווען וועט
 די קעפעלע שוין ווערין א קאפ' (היהודי
 הזה היה אומר ברכה והצלחה יחולו על ראשי,
 והשתמש במילה באידיש 'קעפעלע' שתרגמו
 ראש קטן שמשתמשים בו לילדים, ושאל אותו
 עד מתי תשתמש במילה הזאת שמועד רק
 לילדים, ולא תאמר באופן שמתאים לאדם מבוגר).

גם אנחנו בענין לימוד התורה צריכים
 לדעת שעלינו ללמוד באופן שנדע
 בידיעה ברורה שעצם הלימוד הוא
 ברכה, ושלא נלמד באופן שמתאים
 לילד באופן של סוכריה ושומ.

ראה אנכי נתן לפניכם היום וגו'
 (שם). כ"ק אא"ז מו"ר זי"ע סיפר
 שפעם בא יהודי אצל החידושי הרי"ם
 זי"ע והרכה להסתכל עליו, שאל אותו
 החידושי הרי"ם למה אתה מסתכל

כ"ק אדמו"ר רבי משה מרדכי מלעלוב
 זצ"ל אמר בשם זקינו רביה"ק
 רבי דוד מלעלוב זי"ע, על מה שנהוג
 בכלל ישראל כשרוצים להמריץ את
 הילד ללימוד התורה מראים לפניו שני
 דברים, סוכריה ושומ, ואומרים לו,
 הסכת ושמע, באם תלמד אזי תקבל
 את הסוכריה, ובאם לא, אזי תקבל
 מכות מהשומ. כל זה מפאת שעדיין
 אין בו בילד בינת לב להבין שעצם
 לימוד התורה הוא ברכה, וכשאין לומד
 תורה אין לו ברכה. אולם כשהילד
 מתבגר ובא לו הדעת אזי מבין דבר
 זה בעצמו, שעצם הלימוד הוא ברכה
 וההיפך מזה הוא אי ברכה, מבלי
 להכריחו בדברים צדדיים שיאיצו אותו
 ללימוד התורה.

וזהו מה שאומר משה רבינו לכלל
 ישראל, ראה, הסתכל ובוש לך,
 באיזה מצב עדיין הגך עומד, שאחרי
 ארבעים שנות עבודה ונסיונות, אנכי
 נתן לפניכם היום ברכה וקללה, עדיין
 מוכרח אני להציע לפניכם ברכה וקללה,
 סוכריה ושומ. את הברכה אשר תשמעו,
 כבר הגיע המועד שתבינו בעצמכם
 שהברכה עצמו הוא 'אשר תשמעו',
 והקללה עצמו 'אם לא תשמעו', ולכסוף
 הנכם עדיין כילד מתחיל שצריכים
 להמריצו עם סוכריה ושומ.

רש"י הק' בפרשת לך (פו א) מביא מהמדרש (ב"ר מד ה) שכל מקום שנאמר בפסוק אחר, הכוונה של אחר הוא סמוך, ואם נאמר אחרי הכוונה מופלג. וא"כ נשאלת השאלה איך מבארים הפסוק אחרי ה' אלוקים תלכו, דהלא לפי הכלל שאמרנו, שאחר הוא סמוך, ואחרי הוא מופלג, היה צריך למיכתב אחר ה' אלוקים תלכו, דהלא כוונת הכתוב לומר שעל האדם להתקרב וללכת מאחורי ה', ואיך שייך לכתוב בענין זה 'אחרי' שכוונתו מופלג. ושאלה זו שאל בעל החפץ חיים זצ"ל מהרה"ק בעל האמרי אמת מגור זצ"ל בכנסיה הגדולה באירופה.

ובפרם שאומר מה שהשיב לו האמרי אמת, אקדים לספר עובדא שהיה אצל בנו הרה"ק בעל הבית ישראל מגור זצ"ל. פעם נכנס אצלו יהודי, והבית ישראל שאלו אודות יהודי אחר, אם הוא קרוב משפחה שלו, ענה לו היהודי 'אז ער איז א וייטער קרוב' (שיש לו קרבה רחוקה אתו), אמר לו הבית ישראל מה שאתה

עלי, ענה לו היהודי כתיב 'ראה אנכי', משה רבינו התכוון באמרו 'ראה אנכי' שיסתכלו עליו בהיותו צדיק, שעל ידי ההסתכלות בצדיקים יכולים לעלות בעבודת ה'. השיבו החידושי הרי"ם, הרי כתיב 'ועמך כלם צדיקים' (ישעיהו ס כא) וא"כ גם על עצמך יש ענין להסתכל, להסתכל לתוך פנימיותך לראות מה עליך לתקן, ועל ידי זה תוכל לעלות בעבודת ה'".

את זה הפרשה אנו קוראים תמיד בחודש אלול או בסמוך לה, והקריאה מעוררת הזמן, שהרי חודש אלול הוא הזמן של תשובה, ולכן קורים 'ראה אנכי', לומר שבזמן הזה מוטל על האדם לעשות אצלו 'בדק בית' ולהסתכל אל תוך פנימיותו לראות מה שצריך לתקן.

אחרי ה' אלוקים תלכו וגו' (דברים יג ה). אומר מימרא שאמנם אני רגיל לחזור עליו אבל דבר בעתו מה טוב, ובפרט שאפשר ללמוד ממנו הרבה לכן אחזור עליו עוד פעם.

א. ובענין זה אמר: מספרים על הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זצ"ל שהיה מכנה כל יהודי בשם צדיק, פעם אמר לו אחד מהיהודים - שהרבי היה מכנה אותו צדיק ובעצם היה מהפשוטי עם - לאמר להרבי, הלא הרבי מכנה אותי צדיק א"כ נשתדך ביחד ויקיים בנו בית צדיקים עם, השיב לו רבי שלומק'ע אני ישתדך עם צדיקים כמוני, ואתה תשתדך עם צדיקים כמותך.

יותר. ואמר הבית ישראל לאותו יהודי שזה גם הכונה ב'וייטער קרוב', דכל כמה שמתקרבים מרגישים יותר רחוקים.

ויש לומר דענין קריאה זו בסמיכות לימים הנוראים, הוא לעורר האדם שכמה שמתקרבים לימים הנוראים, צריכים להרגיש כמה שאנו רחוקים מאתו ית"ש, דלפי מה שאדם מרגיש בימים אלו גדלות הבורא, כך הוא צריך להרגיש את הריחוק שלו, את מסך המבדיל שעשינו כמו ידינו ע"י עוונותינו.

יעזור השי"ת שנוכה לכתיבה וחתימה טובה, לתשובה שלימה, עדי נוכה לנחמת ציון ובנין ירושלים בביאת גוא"צ בב"א.

אומר הוא סתירה מיניה וביה, אם הוא 'וייטער' (רחוק), איך הוא יכול להיות קרוב, ואם הוא קרוב, איך יכול להיות רחוק, אז אמר לו הבית ישראל הקושיה ששאל החפץ חיים מאביו האמרי אמת, שאיך מבארים הפסוק אחרי ה' אלוקיכם תלכו, לפי הכלל שאחר הוא סמוך, ואחרי הוא מופלג.

והשיב לו האמרי אמת שכשיהודי מתקרב להשי"ת, כל כמה שהוא מתקרב אזי הוא מרגיש רחוק יותר, דכשאדם מתקרב להקב"ה הוא רואה גדלות הבורא, ולפי מה שהוא רואה גדלות הבורא, הוא מרגיש יותר את שפלות עצמו. ולכן כתיב אחרי ה' אלוקיכם תלכו, דכל כמה שאדם מתקרב לה' אלוקיו הוא מרגיש מופלג.

קידושא רבא בצפרא דשבתא

צדקה מופלג, שזיכה לו השי"ת הון ועושר בביתו, וב"ה זכה לבנין וחתנין רבנן, וזוכה לתמכם כדי שיוכלו להמשיך בלימודם, וכל זה עולה לו הון רב, ואמר אותו היהודי שמדין מבשרך אל תתעלם הרי הוא רוצה בהחזקת ילדיו קודם לשאר מעשי

בשבוע העעל"ט (כ"ו אב) היה היומא דהילולא של הרה"ק בעל הדברי יואל מסאטמאר זצ"ל. זה זמן לא רב ראיתי עובדא שהיה אצלו, אחד מחסידיו שהיה גר במרחקים באחד מהערים בארה"ב, הגיע אליו עם שאלה בפיו, היות שהוא בעל

הצדקה לעם ישראל, ולכן החליט לקצץ במעשה הצדקה שלו. אמנם השלוחי מצוה הגיעו אליו במענות על מה שהוא מקצץ להם, שהלא ההוצאות שלהם רק גדלים, ולא יתכן שיקצץ להם מהסכום שהיו רגילים לקבל.

אמר לו הרה"ק מסאטמאר שענין זה ששאלת הוא פסוק מפורש בפרשתנו, כתיב (דברים מז יא) ושמתח לפני ה' אלוֹקֶיךָ אֵתָּהּ וּבִנְךָ וּבִתְּךָ וְעַבְדְּךָ וְאִמְתְּךָ וְהַלְוִי אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֶיךָ וְהַגֵּר וְהִיתוּם וְהֵאֱלַמְנָה אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ בְּמִקוּם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֶיךָ לְשֹׁכֵן שְׁמוֹ שֵׁם. שאלו הרה"ק מסאטמאר, כמה אנשים כתיב בפסוק שאתה מצווה לשמוח אתם, היהודי ספר, וענה שמונה, הרבי שאלו עוד פעם כמה אנשים, היהודי ספר עוד פעם, וענה, שמונה, אמר לו הרבי הבה נסתכל מה כותב רש"י, רש"י מפרש והלוי והגר והיתום והאלמנה, ארבעה שלי, כנגד ארבעה שלך, בנך ובתך ועבדך ואמתך, אם אתה משמח את שלי אני משמח את שלך. רש"י אומר שעליך לדאוג רק לשמוח עם הארבע, דהיינו הלוי, הגר, היתום והאלמנה, והקב"ה כבר ידאג לארבעה שלך. אמר לו הרבי, עליך להמשיך עם עבודת הצדקה שלך ביתר שאת וביתר עוז,

ומה שאתה דואג מהעלוית הגדולות מהחזקת הילדים, אין זה מענינך וכמו שכתב רש"י אם אתה משמח את שלי אני משמח את שלך, כי הקב"ה כבר ידאג לך ולבניך.

איתא ממרן הבעש"ט זי"ע (בעל שם טוב עה"ת מספר מכשר צדק) פירוש הפסוק (תהלים יז טו) אני בצדק אחזה פניך אשבעה בהקיץ תמונתך. היינו כי כשהאדם נותן פרוטה לעני או עושה יחוד, דהפרוטה הוא י', וחמשה אצבעות הנותן, הרי ה', ופשיטות ידו של הנותן הרי ו', ובנתינתו לחמשה אצבעות של עני הרי ה' אחרונה, ועל ידי זה גורם המשכת הרחמים, כי כסדרן הוא רחמים גמורים, וכל זה הוא כשהנותן מתחיל בנתינת הצדקה מרם הפשטת יד העני, אז השם הוא כסדרן וממשיך רחמים לעולם, ולא כן כשהעני מתחיל בפשיטות ידו לבקש אז אין השם כסדרן, וזהו אני בצדק אחזה פניך, כשאני הוא המתחיל בענין הצדקה, אז אחזה פניך, שאני גורם יחוד בד' אתוון כסדרן והוא פניך, רחמים, אבל כשאשבעה בהקיץ, ר"ל כשהעני מוקיץ אותי בפשיטות ידו לתבוע הצדקה, אז תמונתך, שאין זה רק התמונה של ד' אתוון, לא בפנים. וזהו ביאור הפסוק, פתות תפתח את

צדקה הקב"ה, אלא שאם מקיימים המצוה באופן של כי נשמר לעשות, דהיינו בבחינת (בראשית לו יא) ואביו שמר את הדבר, וכמו שמפרש רש"י (שם) שמר את הדבר - היה ממתין ומצפה מתי יבא, שאם האדם ממתין ומצפה מתי יודמן לי לקיים מצות צדקה, אז נחשב מצות הצדקה שלנו.

יעזור השי"ת שנוכה לקיים מצות צדקה באופן הנעלה ביותר, ושנוכה לכתיבה וחתומה טובה ובקרוב נוכח לנחמת ציון ובנין ירושלים בביאת גוא"צ בב"א.

ידיך לו (דברים טו ח), היינו שאתה תהי' הפותח, ויהי' השם כסדרן.

צידוק של חודש אלול הוא ההו"י, והוא יוצא מסופי תיבות (שם ו כה) וצדק'ה תהי' לנו כ"י. ויש לומר לפי דברי הבעל שם טוב זי"ע ביאור בזה הפסוק וצדקה תהיה לנו כי נשמר לעשות את כל המצוה הזאת לפני ה' אלוקינו כאשר צונו, שמצות צדקה תהיה לנו, שבאופן הפשוט מצות הצדקה היא אינה שלנו שהרי כתיב מי הקדימני ואשלם (איוב מא ג), דהלא מי נתן הממון לאדם שיכל לקיים מצות

רעוא דרעוין

להוציא את בחירתו לפועל. ואם יבטח על האלהים בבחירת עבודתו ה', ויאמר לא אבחר ולא אכונן לעשות כלום מעבודת הבורא עד שיבחר לי הטוב ממנה, כבר תעה מדרך הישרה ומערו רגליו מאופני הנכונה, כי הבורא יתברך כבר ציונו לבחור במעשי העבודה ולכוון אליה בלב שלם לשמו הגדול. והודיענו שהוא הדרך הנכונה לנו בעולם הזה ובעולם הבא.

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה (דברים יא כו). בספר חובת הלבבות (שער הכטחה ד) מובא דברים יסודיים בענין עבודת ה' וכה כתב, לגבי חובת הלבבות והאברים בענין קיום המצוות והימנע מן העבירות, אין לאדם לבטוח על ה' שיתן בלבו את הבחירה לעשות אותן, מפני שהבחירה בקיום המצוות מסורה לידי האדם עצמו, ועליו רק לבטוח בה' לעזור לו

ועוד כי בעיני העולם לפעמים האמצעי שהאדם חושב שהוא לטובתו, הופך להיות רע, ולפעמים האמצעי שהאדם חושב שהוא לרעתו, הופך להיות לטובתו, ולכן אין אנו יודעים באיזה אמצעים לבחור, ועלינו לבטוח בה' שיעזור לנו לבחור את האמצעי שהוא באמת לטובתנו, אך לגבי מצוות ועבירות אינם כן, כי המגונה והמשובח מהם, לא יעתק מענינו ולא יתחלף לעולם.

על פי דבריו יש לבאר הפסוק ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה, שלגבי עבודת ה' וענין מצוות ועבירות יש ברכה וקללה, והברכה שיוצא מקיום המצוות, והקללה שיוצא מעשיית עבירה, לא יתהפך ולא יתחלף לעולם ממה שהוא, וזה שונה משאר דברים שבעולם, שלפעמים מה שנראה כברכה היא אינה כך, וכן מה שנראה כקללה לפעמים רואים בסופו שלא היה זה כי אם ברכה.

ב"ק אא"ז מו"ר זי"ע היה רגיל לומר מה ששמע מרבי פינחס אליעזר פקשר ז"ל שהיה מהחברייא של הרה"ק רבי דוד"ל בידרמאן מלעלוב זצ"ל שיומא דהילולא דיליה יחול בשבוע הבעל"ט ביום שישי ה' אלול, שיום

וההפך שבין עבודת הבורא ושאר מעשי העולם בענין הבטחון באלהים יתברך, ששאר עניני העולם לא נגלו לנו אופני היותר טוב ויותר מועיל משאר האמצעים, ולא אופני ההפסד והרע המזיקים יותר משאר האמצעים, כי לא עמדנו על איזו מלאכה מן המלאכות שטובה לנו ויותר ראויה לבקשת הפרנסה והבריאות והטוב, ולא באיזו סחורה ובאיזו דרך ובאיזה מעשה מן המעשים העולמיים נצליח כשנעסוק בהם. ומן הדין עלינו שנבטח באלהים בבחירתה והשלמתה לעזרנו על מה שיש בו טובתנו, ונתחנן אליו להעיר לבבנו לבחירת הטובה והראויה לנו מהם.

אבל עבודת הבורא יתברך איננה כן, מפני שכבר הודיענו אופני הנכונה בה, וצונו לבחור בה ונתן לנו היכולת עליה. ואם נתחנן אליו בבחירתה ונבטח עליו בהראותנו אופני הטוב לנו נהיה תועים בדברינו וסכלים בבטחוננו, מפני שכבר קדמה הודעתו אלינו, דרכי העבודה אשר יועילנו בעולם הזה ובעולם הבא כמו שאמר (שם ו כד) ויצונו ה' לעשות את כל החקים האלה וגו' לטוב לנו כל הימים, ואמר בנגמול העולם הבא (שם פסוק כה) וצדקה תהיה לנו כי נשמר לעשות.

אחד לפני שחרית נזכרו שבאותו יום חל יומא דהילולא של אחד מצדיקי קמאי, ולא הכינו סעודה לכבוד ההילולא, מפאת מצבם הכלכלי שכולם היו עניים ואביונים, וגמרו שאחרי התפילה יביא כל אחד מביתו מה שיש לו לאכול לפת שחרית, ויביאו את זה ויאכלו בצוותא הדא לכבודו של אותו צדיק.

ואבן מיד לאחר התפילה הלך כל אחד ואחד לביתו, ולפלא שכולם הביאו אותם מאכלים, פרוסת לחם הערינג ושירעס "והסבו יחד לסעודה, שרו שירות ותשבחות ועסקו בסיפורי צדיקים בהתרוממות הרוח. וסיפר רבי פינחס אליעזר שבשנים הבאות כשהגיע לאמריקא הלך להרבה סעודות וחתונות, והאוכל שם היה משובח מאד, עכ"ז מעולם לא הרגיש אז את אותה שמחה עילאית כמו שהרגיש באותה סעודת הילולא שהיה בירושלים אצל רבי דוד'ל.

ב"ק זקיני ז"ל היה אומר על עובדה זו נקוט כללא בידך 'אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו' (אבות ד כ), שצריכים לדעת שלא כל דבר שנראה טוב, הרי הוא באמת טוב,

רק העיקר כשמתכלים על הפנימיות הדבר, דהיינו במה שיש בו.

והנה איתא בגמרא (תענית ל:) כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה, ורקדק כ"ק זקיני ז"ל דלא כתיב 'בבנינה' אלא 'בשמחתה'. וביאר, דעצם הבנין אינו כל כך חידוש, דיש הרבה בתים שבנויים ברוב יפים והדרם בארץ ישראל, אבל המצב הפנימיות של בתים אלו אינו כ"כ טוב, וזה בגלל חוסר השמחה ששרוי שם, והוא בבחינה מה שאמרנו 'אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו', שהעיקר הוא הפנימיות, שיהי אווירה של שמחה בבית. והוה זוכה ורואה בשמחתה, שיזכה לראות השמחה של ירושלים בבחינת ושמחינו בבנינה, והכוונה על שלימות השמחה בפנימיותה.

ועל דרך זה ביאר הענין של ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה, דלא כתיב הנה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה, אלא התורה אומרת 'ראה', לומר לך להסתכל בעיון על כל דבר מה שיש בו, בפנימיות הדבר אם הוא ברכה או קללה.

ב. כ"ק זקיני ז"ל אמר אז ששירעס הוא מאכל הדומה למרגרינה בטיב פחותה

של 'היום'. אלא כוונת הפסוק לומר תסתכל ביום, יש לפעמים שלפי הנראה לעיניים הוא לילה, ובאמת כבר אתא בוקר. כן הדבר כשאדם רוצה להבחין באיזה ענין אם הוא ברכה או קללה, לא מספיק הבחנה חיצוני בקנקן, אלא עליו לדרת לעומק הפנימי לראות מה באמת יש בו, האם היא ברכה או קללה.

ונראה לומר כוונה נוספת בפסוק ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה, והוא על פי מה שאיתא בזה"ק (בא ל"ב, פינחס רל"א) ש'היום' שבפסוק (שם כט ט) אתם נצבים היום וגו' רומז לראש השנה.

ואפשר לומר שגם 'היום' בפסוק ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה בפרשתנו רומז לראש השנה, שראש השנה היה יום השישי של הבריאה, דהלא ידוע מה שאמרו חז"ל (ויקרא רבה כט א) שבכ"ה באלול נברא העולם, ביום ראש השנה יצר הקב"ה האדם, וביום ראש השנה זיווג לו אשתו חוה, וביום ראש השנה חטא האדם בחטא עץ הדעת וגרשו מגן עדן. וזה ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה, היום רומז על ראש השנה, ובראש השנה יש ענין של

ששמעתי מהרב אברהם מרדכי מלאך שליט"א על הברכה שאנו אומרים בבוקר 'הנותן לשכוי בינה להבדיל בין יום ובין לילה'. לכאורה צריכים להבין למה קבעו אנשי כנסת הגדולה במטבע הברכות דוקא ה'שכוי' דהלא יש חיות רבות המבחינות בין לילה ליום. ואמר שהתרנגול מתייחד בכך שהוא מצליח לזהות את עליית הבוקר עוד מתוך החושך. היכולת לזהות את סיום הלילה לפני שמתגלים הסימנים החיצוניים היא הנותנת.

אנו כבני האדם, נוטים פעמים רבות לייחס חשיבות רק לדבר הנראה ולא לעומק החבוי. יש בנו יכולת לזהות תהליכים מתחת לפני האדמה, עלינו רק להשכיל ולהשיג זאת. כך גם ההלכה קובעת שאת ברכות השחר ניתן לומר עוד לפני הזריחה, בזמן שהוא משול לגלות, ללילה, כבר נוכל לשבח את ה' על ההכרה באור המתקרב.

ואולי יש לומר דזה כוונת הפסוק ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה, הפסוק מוסיף את המילה 'היום', ולכאורה מילה זו מיותרת, דהלא די אם היה נכתב ראה אנכי נתן לפניכם ברכה וקללה, בלי המילה

אמירת די תמיד, ולא ישתמשו במוצא השפתים כלל.

נשאלתי ע"י אחד מחשובי מתפללי בית מדרשינו הר"ר יוסף סינגר הי"ו בכוונת הענין של והריקותי לכם ברכה עד בלי די שמבואר בגמרא שהכונה עד שיכלו שפתותיכם מלומר די. דלמה מניע לו עונש שיכלו שפתותיו הלא הוא הטיב לעשות בנתינת מעשר, ובהשקפה ראשונה עניתי לו שהעונש מניע לו על מה שאמר די, שאם הקב"ה משפיע עליו ברכות היה צריך לקבלו בשמחה ולהודות לו על החסד עליון שהשפיעו עליו מלמעלה, ולא לאמר די.

אח"כ עלה בליבי שיש בענין זה כוונה יותר עמוקה, ובהקדם דברי הערוגת הבשם (יתרו ד"ה ויענו כל העם) שמבער הענין שרואים בכתובים דהקב"ה נקרא דודי, על פי דברי הגמרא (מנחות כט:): כדבעא מיניה רבי יהודה נשיאה מר' אמי מאי דכתיב (ישעיהו כו, ד) בטחו בה' עדי עד כי ביה ה' צור עולמים, אמר לי' כל התולה בטחונו בהקב"ה הרי לו מחסה בעולם הזה ולעולם הבא, אמר לי' אנא הכי קא קשיא לי, מאי שנא דכתיב ביה-ה' ולא כתיב י-ה, כדדרש

ברכה וקללה כדאמרן, וזה חלק מעבודותינו לתקן החטא של אדם הראשון, ועל ידי זה יקוים ומלכותו בכל משלה.

עשר תעשר את כל תבואת זרעך היצא השדה שנה שנה (שם ד כב). איתא בגמרא (תענית ט.) אשכחיה רבי יוחנן לינוקא דריש לקיש, אמר ליה אימא לי פסוקך, אמר לי' עשר תעשר, אמר לי' ומאי עשר תעשר, אמר לי' עשר בשביל שתתעשר, אמר ליה מנא לך, אמר לי' זיל נסי, אמר ליה ומי שרי לנסוייה להקב"ה, והכתיב (דברים ו, טו) לא תנסו את ה', אמר לי' הכי אמר רבי הושעיא חוץ מזו, שנאמר (מלאכי ג, י) הביאו את כל המעשר אל בית האוצר ויהי טרף בביתי ובחנוני נא בזאת אמר ה' צבאות אם לא אפתח לכם את ארובות השמים והריקותי לכם ברכה עד בלי די, מאי עד בלי די, אמר רמי בר חמא אמר רב עד שיכלו שפתותיכם מלומר די.

והקשה מרן הבעש"ט זי"ע (ספר בעל שם טוב עה"ת מספר רשפי אש), דהרי תיבת די אינו ממוצא השפתים ואיך יבלו השפתים מאמירת די, ותירץ דבאמת לכך יבלו השפתים מחמת

ר' יהודה בר ר' אילעאי אלו שני עולמות שברא הקב"ה אחד בה"י ואחד ביו"ד, ואינו יודע אם העולם הבא ביו"ד והעולם הזה בה"י, אם העולם הזה ביו"ד והעולם הבא בה"י, כשהוא אומר (בראשית ב, ד) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, אל תקרי בהבראם, אלא בה"י בראם, [הוי אומר העולם הזה בה"י והעולם הבא ביו"ד] ומפני מה נברא העולם הזה בה"י, מפני שדומה לאכסדרה שכל הרוצה לצאת יצא, ומאי טעמא תליא כרעיה, דאי הדר בתשובה מעיילי לי, וליעייל בהך, לא מסתייעא מילתא, כדריש לקיש דאמר ריש לקיש מאי דכתיב (משלי ג לד) אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן בא לטהר מסייעין אותו בא לטמא פותחין לו.

וענינו פשוט דמי שיצא ח"ו חוץ לשיטה ע"י דרכים ומעללים עקלקלים, אם רצונו לחזור ולשוב צריך שיבור לו ולחדש לו דרך אחר בכל עסקיו, שלא כדרך שהתנהג עד כה, שבאותו דרך שהלך עד כה, יש לחוש שיחזור לסורו, ולכן צריך לעייל בהך.

והנה מבואר בספרי יראה, דה' יש לה ב' צורות, דהיינו ד' יו"ד - ה', וכמו כן ד' וי"ו - ה', (עין בסידור של ר' יעקב קאפל ז"ל בהגדה של פסח בפסקא

דהא לחמא עניא). ויש לומר על דרך הנ"ל דבא לרמוז על ב' תשובות, תשובה מיראה מרומז בדלי"ת יו"ד, שהוא תיבת ד"י, שאמר לעולמו די (ראה חגיגה יב.), דוה מורה על הצמצום, וממנו נמשך מדת יראה. ובתיבת ד"ו מרומז תשובה מאהבה, על דרך שאמרו חז"ל (כתובות עה.) טב למיתב מן ד'ו, דו - היינו תרתי, דאי אפשר לאהוב כי אם כשמתעורר גם בשכנגדו מדת אהבה, דהוא כמים הפנים לפנים (משלי כו יט). היינו דה' מורה על תשובה בב' אופנים, תשובה מיראה בצורת ד' ויו"ד, ותשובה מאהבה בצורת ד' וי"ו, ושתצרך תיבת ד'י וד'ו, נעשה מהם צירוף דודי'.

ועל פי דברים אלו יש לומר דוה הכוונה במה שאמרו חז"ל עד שיכלו שפתותיכם מלומר די, שמאחרי שהאדם זכה להשפעות וחסדים מלמעלה, היה צריך להגיע על ידי זה לתשובה מאהבה, דהיינו לבחינה של ד'ו, ואם אחרי כל השפע הזה הוא אינו אומר רק ד'י, דהיינו שלא הגיע רק לדרגה של תשובה מיראה, לכן נענש שיכלו שפתותיו.

והוא בבחינה מה שכתבו בספרים הק' על מה שאנו אומרים בזמירות ליל שבת משוך חסדך ליודעך

קל קנאו ונוקם, דלכאורה אם מבקשים מהקב"ה שימשיך חסד לאוהביו, למה משתמשים בהשם קל קנאו ונוקם, שהוא ענין של גבורה. אלא יש דרך שהקב"ה רוצה לנקום מאדם על ידי שהוא משפיע עליו רב טוב וחסד, ועל ידי כן מרגיש האדם ברע, שלפי הנהגתו לא היה מגיע לו חסדים אלו, וזה מביא האדם לחזור בתשובה. אמנם כששב האדם ההוא חייב להיות התשובה בדרגה גבוהה, תשובה מאהבה, כפי מדת טובו עמו באופן נעלה.

ואפשר להעמים כוונה זו, במה שכתבו בספרים הק' (מובא לראשונה בפירושו הרוקח על הפסוק במקורו בשיר השירים) ש'אני לדודי ודודי לי' (שה"ש ו ג) הוא ראשי תיבות אלול, שעבודותינו בחודש אלול הוא לחזור בתשובה משתי הבחינות, תשובה מאהבה ותשובה מיראה שמרומזים במלת 'דודי' כדאמרו.

איתא בספה"ק קדושת לוי (שבת שקלים) הטעם שאומרים בכל ראש חודש ברכי נפשי את ה' (תהלים קד, א), משום דידוע דמכל השכליות הראשית הוא הרצון, ואחר כך כשרוצה

בדבר, או בונה הדבר, אחר כך ניתוסף אהבה והיראה והתפארות, ואם כן הרצון נקרא ראשית. והנה בכל ראש חודש נתגלה רצון חדש על ישראל האיך לעבוד את הבורא יתברך ולכך נקרא ראש חודש. והנה נפש הוא מלשון רצון, כמו אם יש את נפשכם (בראשית כג, ה). ולזה אומרים בראש חודש ברכי נפשי את ה', (תהלים קד, א) רוצה לומר נעשה בריכה והמשכת רצון בראש חודש מן ה' דהוא המקור של כל השפעות והחיים.

ולפי דבריו הקדושים יש לומר דזה הטעם שחודש אלול נקרא חודש הרחמים והרצון, דבריאת העולם היה בכ"ה באלול כמו שאמרנו, ולכן בחודש אלול שהוא היה הראשית של בריאת העולם, אז הופיע הרצון כביכול של הקב"ה לברוא את עולמו.

והנה הזמן של שלש סעודות נקרא רעוא דרעוין כדאיתא בזוהר (ח"ב פח:): ביומא דשבתא כד מטא עידן דצלוחא דמנחה רעוא דרעוין אשתכח, ובספה"ק בני יששכר (מאמרי השבתות ה א) כתב, שמעתי מאת כבוד אדוני מורי ורבי הרה"ק מהרמ"מ מרימנוב זצוק"ל הטעם שהזמן של שלש סעודות נקרא רעוא דרעוין, להיות שבריאת

ויהא רעוא שרצון זה יהיה נמשך על כל הימים האלו הבאים עלינו לטובה.

בשבוע הבעל"ט יחלו הבחורים והאברכים את זמן אלול, וכולם כאחד כשמוגע זמן חדש יש להם רצון וחשק להצליח בלימודם, ועל זה אנו מבקשים ברכי נפשי, יהא רעוא שרצון זה יהיה נמשך על כל הזמן שיהי' בהצלחה וסיעתא דשמיא.

ויעזור השי"ת שנוכה להבחינה של ברכה, להשפעות ורחמים וחסדים, ושנוכה לתשובה שלומה ולכתיבה וחתומה טובה, ובמהרה נוכה לנחמת ציון ובנין ירושלים בביאת גוא"צ בב"א.

העולם בששת ימי בראשית התחיל באור ליום א', שהוא מוצאי שבת, וקודם הבריאה עלה ברצונו ית"ש לברוא את העולם, הנה הזמן שקודם ליום א' הוא זמן ועת רצון, כמו התחלת הבריאה, אז עלה ברצונו, עכ"ל.

ובעת שאנו יושבים בזמן שהוא בחינה של חוט המשולש, רעוא דרעון וליל ראש חודש אלול ששלשת זמנים אלו הם זמני רצון, יש לבקש מאת הקב"ה ברכי נפשי, שרצון זו יהא נמשך כמו בריכה, כל יהודי באשר הוא כשבא ראש חודש אלול יש לו רצון לערוך את הימים הקדושים הבאים לקראתנו באופן מרומם ונעלה,

חנוכת הבית בבית ידידינו

הרב שמואל שמעלקא פרקל הי"ו ראש חבורת הבחורים

יום חמישי כ"ז מנחם אב תשפ"א עיה"ק ירושלים תוכב"א

אנו מסובים במסיבת מרעים לרגל חנוכת הבית לבית ידידינו הרב שמואל שמעלקא פרקל הי"ו שמחנך את ביתו בירושלים עיה"ק. מה נאה להמליץ פסוק זה למעמד חנוכת הבית בעיר הקודש

בתיב בפרשתן ואכלת לפני ה' אלוךך במקום אשר יבחר לשכן שמו שם מעשר דגנך תירשך ויצהרך ובכורות בקרך וצאנך למען תלמד ליראה את ה' אלוךך כל הימים (דברים יד כג).

שהיראת שמים שילמד בירושלים תישאר אצלו לכל הימים ולכל השנים.

אדם הזוכה לקנות דירה ולהיכנס לדירתו החדשה הוא מלא התרגשות וזה מביא אצלו להתחדשות בעבודת ה', וצריכים לראות שהתרגשות זו יישאר אצלו לנצח כל הימים.

בסוף פרשתנו כתיב (שם טו ז') איש כמתנת ידו בכרכת ה' אלוקיך אשר נתן לך.

בקובץ כרם שלמה (באנוב תשל"ט) מביא אמרה נאה מהגאון רבי יוסף אלימלך כהנא הי"ד אב"ד אונגוואר, בביאור כוונת הכתוב. הנה למשל אם ראובן נתן לשמעון מתנה, כמו שאינו מהנימוס שיתן תודה לידו של ראובן, כי לא היד היא הנותנת, כי אם ראובן, כמו כן יידע האדם, כי לא ראובן הוא הנותן כי אם הבורא כל העולמים. וזה כוונת הכתוב 'איש כמתנת ידו', כמו באיש לא היד היא הנותנת כי אם האיש, כמו כן לא האיש הוא הנותן כי אם 'כרכת ה' אלוקיך אשר נתן לך'.

רבי שמואל שמעלקא חייב הכרת הטוב לההורים משני הצדדים, שהלא בכוחות עצמו לא היה סיפק

ירושלים, דהנה כלל ישראל נצטוו בפסוק זה לעלות לירושלים ולאכול שם המעשר שני שלהם, בעבור שילמדו מהצדיקים שבירושלים איך ליראה את ה' אלוקיך, וילמדו מהם גם תורה ומצוות, וכפי שיראו מהם כן תתרגל נפשם לעבוד את ה' במשך כל הימים. ואמנם שכהיום אין לנו בית המקדש ואין לנו כהנים בעבודתם ולוים בדוכנם, וככל זאת גם היום ניתן ללמוד יראת ה' ותורה ומצוות מאנשי ירושלים שהם מצוינים בהרבה דברים.

הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע דקדק על הלשון 'כל הימים' שמוסיף הפסוק בסופו. וכתב לבאר דבכל מעשי מצוות שאנו עושים, התכלית הוא, שההתעוררות שיש לנו בשעת עשיית המצות יישאר גם על להבא, דבכל שנה עובר על האדם שבתות וימים טובים, גם עובר עליו ימים נוראים, התכלית איננו שכל זה יהיה רק זכרון לשעתו, אלא התכלית העיקרי הוא שבכל זמן, הן מזמנים אשר המה לפרקים היינו ימים טובים ונוראים, והן מה שהוא תמיד, מכולם התכלית שיישאר זה גם לכל ימיו ושנותיו.

וזה כוונת הכתוב למען תלמד ליראה את ה' אלוקיך כל הימים,

בידו לקנות דירה, אלא בעזרתם
 הנדיבה של הוריו, אבל הוא צריך
 לזכור שכמו שהוא לא יודה לידם של
 ההורים שנתנו לו העזרה אלא הוא
 מודה לההורים עצמם, כן הדבר שעיקר
 ההודאה צריך להיות להקב"ה,
 שההורים נמשלו רק לידו של הקב"ה.

יעזור השי"ת שר' שמואל שמעלקא
 יזכה לישוב טוב, ויזכה שישמע
 בבית זה קול ששון וקול שמחה,
 ויזכה לעבוד את הקב"ה מתוך
 הרחבת הדעת, ושזוכה כולנו לכתיבה
 וחתימה טובה, עדי נזכה לביאת
 גוא"צ בב"א.

